

Rapport

Förstudie – Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning uppföljning och kontroll, 2021

Huddinge kommun

2021 - 10 - 11

Anders Haglund och Lars Högberg, certifierade kommunala yrkesrevisorer

Innehåll

1	INLEDNING.....	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Syfte.....	4
1.3	Revisionsobjekt.....	5
1.4	Metod.....	5
2	NOTERINGAR OCH KOMMENTARER	6
2.1	Mål och rapportering av måluppfyllelse	6
2.1.1	<i>Ny målstruktur från 2021</i>	<i>6</i>
2.1.2	<i>Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens mål och indikatorer</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Rapportering, delårsrapport 1 och 2</i>	<i>9</i>
2.1.4	<i>Kommentar</i>	<i>10</i>
2.2	Utvecklingsåtaganden och hantering av dessa	10
2.3	Statistikuppgifter för några områden.....	11
2.4	Åtgärder inom några områden.....	13
2.4.1	<i>Tidiga insatser</i>	<i>13</i>
2.4.2	<i>Studieavbrott.....</i>	<i>18</i>
2.4.3	<i>Attraktivitet som arbetsgivare – mätbara effekter.....</i>	<i>20</i>
2.5	Redovisning av intern kontroll	25
2.6	Redovisning av jämförelser	28
3	SAMMANFATTANDE KOMMENTAR OCH SLUTSATS	29
4	BILAGA – SVAR PÅ STÄLLDA FRÅGOR	32

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Av Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse för år 2020, samt nämndens egen bedömning av den samlade måluppfyllelsen, framgår att den inte var godtagbar. I den grundläggande granskningen som genomfördes i mars 2021 gjordes dessutom följande noteringar:

- Beträffande den negativa budgetavvikelsen om totalt, 46,5 mnkr hade dock 34, mnkr anmälts och godkänts av fullmäktige. Differensen i övrigt (-12,5 mnkr) härrörde från främst Sjödalsgymnasiet. I delårsrapport 2 år 2020 prognostiserades en samlad negativ budgetavvikelse på 34 mnkr. Detta indikerar svagheter beträffande prognossäkerheten och ekonomisk kontroll.
- Av de sex utvecklingsåtaganden som nämnden fastställt och gett förvaltningen i uppdrag att genomföra år 2020 har ett rapporterats som delvis klarat, medan övriga fem hade rapporterats utan någon bedömning om de hade klarats eller ej. Från år 2019 kvarstod fem utvecklingsåtaganden som inte hade klarats detta år. Inget av dessa utvecklingsåtaganden finns rapporterade och bedömda år 2020.
- Genomgående för samtliga nämnder är att det saknas tydliga eller preciserade målnivåer. Detta gäller även Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. Det innebär att det i samband med den grundläggande granskningen saknades utgångspunkt och möjlighet att närmare bedöma och verifiera den måluppfyllelse som anges och framgår av nämndens verksamhetsberättelse år 2020.
- Nämndens rapportering av utfall av den genomförda interna kontrollen svarade inte upp mot den beslutande IK-planen. Rapporteringen var dessutom översiktlig och saknade analys och bedömningar.
- Nämndens rapportering under året har varit översiktlig och kraven i övrigt på rapporteringen i delårsrapporter och verksamhetsberättelse bedömdes som inte helt uppfyllda. Exempelvis har inte någon rapportering av JAF (Jämföra, Analysera, Förändra) skett.

Den sammanfattande bedömningen som gjordes i den grundläggande granskningen var att noteringarna ovan, tillsammans med nämndens egen bedömning, indikerade att nämnden inte bedrivit sin verksamhet på ett helt ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vidare bedömdes det att det fanns en osäkerhet om den interna kontrollen varit tillräcklig.

Härtill kommer att statistikunderlaget för 2020 i kommunens årsredovisning är ofullständigt för flera delmål vilket utgör en risk att nämndens/kommunens beskrivning av måluppfyllelsen inte är rättvisande.

1.2 Syfte

Det övergripande syftet med denna förstudie är att bedöma inom vilka av nämndens ansvars- och verksamhetsområden det finns skäl att genomföra en fördjupad granskning av nämndens styrning, uppföljning och kontroll. Förstudien ska därför i första hand fokusera på de områden där det noterades brister i den tidigare genomförda grundläggande granskningen.

Förstudien syftar således ytterst till att ge revisor Klas Hamrin ett underlag för att kunna besluta om en fördjupad granskning av nämnden ska genomföras eller inte under 2021.

För att nå förstudiens syfte ska följande områden översiktligt analyseras:

- Har nämnden preciserat fullmäktiges övergripande mål i egna nämndmål med indikatorer som gör dem uppföljningsbara?
- Har måluppfyllelsen, genomförandet av fullmäktiges uppdrag samt ekonomin rapporterats, i delårsrapport 1 och delårsrapport 2 i enlighet med de krav som gäller?
- Hur har nämnden hanterat de utvecklingsåtaganden som inte hade genomförts under 2020 och är denna hantering rapporterad och godkänd?
- Hur har statistiken utvecklats avseende följande:
 - Andel elever på högskoleförberedande program med gymnasieexamen inom tre år.
 - Andel elever på yrkesförberedande program med gymnasieexamen inom tre år.
 - Genomsnittliga betygspoäng för avgångselever på högskoleförberedande program.
 - Genomsnittliga betygspoäng för avgångselever på yrkesförberedande program.
 - Antal tillskapande jobb.
 - Arbetsplatskvot.
 - Arbetslöshet
- Vilka tidiga insatser på sätt som beskrivs i Mål och Budget har genomförts?
- Vilka förberedande insatser avseende studieavbrott från gymnasieskola har genomförts?

- Hur har kommunens attraktivitet som arbetsgivare utvecklats avseende lärare och rektorer mätt i antal vakanser och antal sökande på annonser och andra rekryteringsaktiviteter?
- Har internkontrollplan redovisats och utfallet rapporterat i enlighet på de krav som gäller i tertialrapport 1 samt delårsrapport.
- Har övriga krav på rapportering genomförts i enlighet med de krav som gäller, exempelvis jämförelser med andra kommuner?
- Har nämnden vidtagit åtgärder i de fall avvikelser i förhållande till ovanstående har noterats?

1.3 Revisionsobjekt

Revisionsobjekt är Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden.

1.4 Metod

Genomförandet av förstudien innefattar följande moment:

1. Genomgång och analys av dokumentation, budget, verksamhetsplan, enheternas lokala verksamhets-/arbetsplaner, uppföljningsrapport T1 samt delårsrapport.
2. Genomgång av den ekonomi- och verksamhetsrapportering (uppföljning) som förvaltningen så här långt under år 2021 har lämnat till nämnden
3. Intervju med nämndordförande, förvaltningschef, förvaltningscontroller eller motsvarade samt budget- och kvalitetschef.

2 Noteringar och kommentarer

2.1 Mål och rapportering av måluppfyllelse

2.1.1 Ny målstruktur från 2021

Från 2021 tillämpas en ny målstruktur i kommunen. Denna är gemensam för hela kommunkoncernen. Ambitionen är att den nya strukturen ska ge en större genomslagskraft för politiska beslut och en tydligare inriktning på prioriteringarna. Fokus ska ligga på resultat och analysmöjligheterna ska bli bättre i syfte att kunna bedöma om verksamheten är på rätt väg, det vill säga om avsedda effekter uppnås.

Enlig den fastställda visionen ska Huddinge vara en av de populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i. För att sträva mot visionen ska jämförelser ske med de kommuner som når bättre resultat än Huddinge kommun, men till lägre kostnad.

Kommunfullmäktiges mål är samlade i tre målområden som utgår från de tre hållbarhetsdimensionerna, ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Under respektive mål beskrivs vad som ska uppnås och för att underlätta uppföljningen har målen kompletterats med indikatorer. Den koncerngemensam strukturen ser ut på följande sätt:

1. God ekonomi och effektiv verksamhet.
 - Skattemedel använd effektivt.
 - Huddinge kommun är en attraktiv arbetsgivare.
2. En kommun där människor trivs och växer.
 - Lyckad skolgång och tidiga insatser lägger grund för framtiden.
 - Huddinge upplevs som trivsamt och tryggt.
 - Huddinges verksamheter präglas av kvalitet och valfrihet.
 - Arbetet och företagsamhet lägger grunden för en framgångsrik kommun.
 - Hållbar tillväxt med fokus på eget ägande.
3. Naturkommun som tar klimatansvar.
 - Minska klimatpåverkan.
 - Utveckla den cirkulära ekonomin.

Strukturen ska återspeglas i nämndernas och bolagens planering och uppföljning. Det krävs att målen operationaliseras av nämnderna och bolagen och att målen kompletteras med indikatorer. Varje nämnd och bolag ska formulera minst ett nämndmål/bolagsmål per målområde. Det ska också finnas minst en indikator per nämnd/bolagsmål och dessa ska analyseras enligt följande:

- Jämlikhetsperspektiv (eventuella skillnader mellan områden, kön etc. samt att barn och unga ska vara i fokus.
- Stor vikt ska läggas på att jämföra, analysera och förändra arbetssätt/ metoder.

2.1.2 Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens mål och indikatorer

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har formulerat nämndmål med tillhörande indikatorer inom respektive målområde enligt följande:

1. God ekonomi och effektiv verksamhet.

Nämndmål 1:

Skattemedel används effektivt.

Indikatorer:

- Budgethållning (%)
- Utbetalat ekonomiskt bistånd (SoS inkl. flyktinghushåll)

Etappmål för 2021 och målvärde för 2030 anges. Ranking, jämförbara kommuner (enligt socioekonomi, Kolada). Bland de tre lägsta 2021 och lägst 2030).

Därutöver ges två uppdrag till förvaltningen.

2. En kommun där människor trivs och växer.

Fullmäktigemål:

Lyckad skolgång och tidiga insatser lägger grunden för framtiden:

Nämndmål 1:

Eleverna når högt ställda kunskapskrav.

Indikatorer:

- Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, högskoleförberedande program.
- Betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning, yrkesförberedande program.
- Gymnasieelever med examen inom 3 år, högskoleförberedande program (%).
- Gymnasieelever med examen inom 3 år, yrkesförberedande program (%).
- Elever som anger att de är trygga på sin gymnasieskola (%).
- Elever med kunskaper motsvarande betyg E inom grundläggande vuxenutbildning (%).

- Elever med kunskaper motsvarande betyg E inom gymnasial vuxenutbildning (%).
- Elever på SFI som klarat minst två kurser av nybörjare, två år tidigare (%)

Etappmål för 2021 och målvärde för 2030 anges. Jämförelsekommuner är Haninge, Järfälla, Nacka, Sollentuna, Stockholm och Österåker. Indikatorerna avser kommunala skolor.

Därutöver ges två uppdrag till förvaltningen.

Nämndmål 2:

Unga etablerar sig i arbets- och samhällsliv.

Indikatorer:

- Ungdomar 16–19 år inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret, per den 11 november (%).
- Ungdomar 16–19 år inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret som tar del av insats och går vidare till arbete eller studier (%).

Etappmål för 2021 anges men inget målvärde för 2030. Behov av ytterligare analys anges som skäl. Indikatorerna avser unga 16–19 år, folkbokförda i kommunen.

Fullmäktigemål:

Arbete och företagsamhet lägger grunden för en framgångsrik kommun.

Nämndmål 3.

Huddingebor i egen försörjning.

Indikatorer:

- Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, ranking jämförbara kommuner.
- Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera (%).
- Invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd (%).

Etappmål för 2021 och målvärde för 2030 anges. Ranking, jämförbara kommuner (enligt socioekonomi, Kolada).

Därutöver ges två uppdrag till förvaltningen.

3. Naturkommun som tar klimatansvar

Fullmäktigemål:

Minska klimatpåverkan.

Nämndmål:

Verksamheten har låg klimatpåverkan.

Indikatorer:

- Matsvinn i kommunala gymnasieskolor, gram per portion per dag.
- Ekologiska livsmedel i kommunala gymnasieskolor (%)

Etappmål för 2021 anges men inget målvärde för 2030. Behov av ytterligare analys anges som skäl.

2.1.3 Rapportering, delårsrapport 1 och 2

Delårsrapport 1

Hur nämnderna ska rapportera i delårsrapport 1 framgår av, Instruktion för nämndernas uppföljning av verksamhetsplaneringen 2021 (2021-03-01, delårsrapport 1 per mars, KS 2021/339.182).

Enligt instruktionen finns inget krav på avrapportering av måluppfyllelse i delårsrapport 1. Det finns dock krav på krav på ekonomisk rapportering i olika dimensioner, redovisning av lokaler, personal, en effektivitetsanalys med jämförelse med ett antal angivna kommuner, åtgärdsplan samt verksamhetsstatistik.

Delårsrapport 2

Hur nämnderna ska rapportera i delårsrapport 2 framgår av, Instruktion för nämndernas uppföljning av verksamhetsplaneringen 2021 (2021-05-028, delårsrapport 2 per mars, KS 2021/339.182).

Enligt instruktionen finns krav på rapportering av följande punkter:

- Sammanfattning av ekonomi och verksamhet.
- Nämndens mål och resultat samt händelser av väsentlig betydelse.
- Ekonomi i olika dimensioner, prognos för helår samt riktade statsbidrag.
- Investeringar
- Lokaler

- Väsentliga personalförhållanden.
- Effektivitetsanalys med jämförelser.
- Plan för intern kontroll.
- Plan för uppföljning/insyn.
- Konkurrensprövningsplan
- Bilagor enligt följande:
 - Resultaträkning
 - Åtgärdsplan
 - Verksamhetsstatistik

2.1.4 *Kommentar*

Vi bedömer att nämnden har preciserat fullmäktiges övergripande mål i egna nämndmål och kompletterat med indikatorer som gör dem uppföljningsbara.

Vi bedömer att nämnden, i allt väsentligt, rapporterat i delårsrapport 1, i enlighet med instruktion för nämndernas uppföljning. Någon rapportering av måluppfyllelser rapporteras inte, vilket inte heller utgör något krav.

Vi bedömer att nämnden, i allt väsentligt, rapporterat i delårsrapport 2, i enlighet med instruktion för nämndernas uppföljning.

2.2 Utvecklingsåtaganden och hantering av dessa

För de fem utvecklingsåtaganden som hade inte klarats under 2019 fanns ingen tydlig rapportering hur nämnden hade hanterat dessa under 2020. I samband med genomförandet av basgranskning för 2020, under våren 2021 erhöll vi följande kommentar rörande detta förhållande:

”2020 års verksamhetsberättelse beskriver endast året 2020. Nämnden bedömer i 2020 års verksamhetsberättelse de för nämndens ansvarsområde relevanta nämndmålen, med hjälp av de indikatorer som angivits i verksamhetsplanen. 2020 års verksamhetsplan följer en annan struktur än tidigare. De utvecklingsåtaganden som åsyftas är inte framskrivna i 2020 års verksamhetsplan, och nämns därför inte i verksamhetsberättelsen. Nämndens bedömning är att dessa utvecklingsåtaganden även fortsatt finns med som delar av linjearbetet”.

Av de sex utvecklingsåtaganden som beslutats för 2020 hade två rapporterats som delvis klara medan övriga fyra hade rapporterats men inte bedömts om de hade klarats eller ej.

- Goda kunskapsresultat för var och en som studerar i Huddinge kommuns pedagogiska verksamheter utifrån en ambition att erbjuda Sveriges högsta utbildningskvalitet – delvis uppfyllt

- Huddingebor ska befinna sig i egen försörjning – delvis uppfyllt
- Service och bemötande – rapporterat men inte bedömt
- Tillgänglighet – rapporterat men inte bedömt
- Entreprenörskap – rapporterat men inte bedömt
- Samordning och samverkan inom nämndens ansvarsområden – rapporterat men inte bedömt.

I det svar vi erhållit från förvaltningen framkommer följande:

”I verksamhetsplan 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden finns inga utvecklingsåtaganden, men däremot prioriterade utvecklingsområden: service och bemötande, tillgänglighet, entreprenörskap samt samordning och samverkan inom nämndens ansvarsområde. Då de prioriterade utvecklingsområdena inte var avsedda att klarmarkeras, utan långsiktiga strategier för att nå nämndens mål finns ingen bedömning av måluppfyllelse eller status av utvecklingsområdena i verksamhetsberättelsen 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, däremot en uppföljning”

I nämndens verksamhetsplan 2021 finns nu ett antal angivna ”Uppdrag till förvaltningen”.

Enligt uppgift från förvaltningen ska dessa rapporteras på följande sätt:

Uppdragen är beslutade i verksamhetsplan 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och följs upp i delårsrapport per 31 augusti och i kommande verksamhetsberättelse för 2021.

2.3 Statistikuppgifter för några områden

Andel elever på högskoleförberedande program med gymnasieexamen inom tre år, (%). (kommunala gymnasieskolor)

2018	2019	2020
72,2	74,4	76,3

Andel elever på yrkesförberedande program med gymnasieexamen inom tre år, (%). (kommunala skolor)

2018	2019	2020
53,9	58,0	55,6

Genomsnittliga betygspoäng för avgångselever på högskoleförberedande program. (kommunala gymnasieskolor)

2018	2019	2020
14,5	14,3	14,4

Genomsnittliga betygspoäng för avgångselever på yrkesförberedande program. (kommunala gymnasieskolor)

2018	2019	2020
12,3	12,2	12,5

Beträffande statistikuppgifter avseende, **Antal tillskapande jobb** och **Arbetsplatskvot** har vi fått följande svar från förvaltningen:

Tillskapande av jobb och arbetsplatskvot omfattas inte av nämndens ansvarsområde, se Reglemente för gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen (HKF 6100). Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen hänvisar till andra insatser för statistikuppgifter.

Vi har dock efterhört om uppgifterna insamlas av någon annan i kommunen och fått följande svar från kommunens ekonomiavdelning, budget- och kvalitetsektion.

Dagbefolkning (förvärvsarbetande 16+ med arbetsplats i Huddinge)

2017	2018	2019
46 063	47 025	47 936

Arbetsplatskvot

2017	2018	2019
0,84	0,84	0,84

Arbetslöshet, 18–64 år, årsmedelvärde, % av befolkningen.

2018	2019	2020
5,3	5,2	7,1

2.4 Åtgärder inom några områden

2.4.1 Tidiga insatser

I planeringsförutsättningarna och utgångspunkterna för nämndens fastställda verksamhetsplan för år 2021 anges bland annat (citat) "på grund av rådande pandemin prognostiseras antalet ansökningar om ekonomiskt bistånd att öka, nämnden måste därför arbeta proaktivt för att kunna möta de kommande utmaningarna". Inom målområdet "en kommun där människor trivs och växer- social hållbarhet" anges att en lyckad skolgång och tidiga insatser lägger grunden för framtiden.

Nämndens uppdrag till förvaltningen:

- I samverkan med barn- och utbildningsnämnden ska en digital plattform för kontakt med elevhälsan tas fram. Regionens ansvar för kontaktvägar utanför skoltid anges som en viktig komponent.
- Inventera och säkerställa att kompetens, rutiner och organisation finns för att möta elever i behov av särskilt stöd, elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt särbegåvade och högpresterande elever.

Under pandemin befarades att det skulle ske en ökning av antalet hushåll i behov av försörjningsstöd. Så skedde inte. Förvaltningen anger i verksamhetsberättelsen för år 2020 att krisens effekter i första hand kommer att märkas genom en avmattning av antalet avslutade ärenden. Detta på grund av att de kommunala arbetsmarknadsåtgärderna under 2020 inte har kunnat fungera som tidigare. Processkartläggning av huvudprocesserna *utreda rätten till ekonomiskt bistånd* och *stöd till självförsörjning* har genomförts under perioden som ett sätt att säkerställa ett enhetligt och effektivt arbetssätt. Arbetet bedöms även underlätta introduktionen av nya medarbetare. Av 2021 års verksamhetsplan framgår att det ska skapas förutsättningar för egen försörjning och minska kommuninvånarnas behov av försörjningsstöd. Detta genom att nämndens verksamheter ska samverka med arbetsförmedlingen, näringslivet och föreningslivet. Matchning ska i första hand ske mot den reguljära arbetsmarknaden och därefter mot statliga och kommunala arbetsmarknadsinsatser. I nämndens uppdrag ingår också att underlätta etablering i arbets- och samhällslivet för nyanlända personer. Nämnden har formulerat följande uppdrag till förvaltningen:

- Utveckla arbetssätt, inkluderat hembesök, för att kommuninvånare som ansöker om försörjningsstöd ska vara väl införstådda med de krav och förväntningar som är förenade med rätten till bistånd.

- Med stöd av digitaliserade processer utveckla ändamålsenliga kontroller med syfte att säkerställa en rättssäker handläggning där rätt bistånd betalas till rätt person.

Digitaliseringen av det ekonomiska biståndets handläggning ska öka genom att en robot ska upphandlas. Målsättningen är att upphandlingen ska genomföras i början av 2021 och att roboten successivt ska införas under året. Roboten ska inhämta, verifiera och sammanställa det underlag som krävs för att fatta beslut om ekonomiskt bistånd.

Följande indikatorer ska användas:

- Utbetalt ekonomiskt bistånd (enl. SoS inkl. flyktinghushåll), har som etappmål 2021, att kommunen i ranking med jämförbara kommuner ska tillhöra de lägsta
- Kommunen ska i ranking tillhöra topp två bland jämförbara kommuner när det gäller ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd.
- Kommunen ska i ranking tillhöra topp tre i länet när det gäller andelen invånare med långvarigt ekonomiskt bistånd.

I verksamhetsberättelsen för år 2020 anges att måluppfyllelsen för det övergripande målet *Fler i jobb* och det underliggande nämndmålet *Huddingebor är i egen försörjning* bedöms som god. Under 2020 har arbetet med att implementera och starta upp den nya organisationen inom de kommunala arbetsmarknadsinsatserna pågått och under hösten har verksamheten flyttat till nya lokaler. Från och med januari 2021 ska den nya verksamheten vara i full drift. Den nya organisationen och arbetssätten ska öka förutsättningar för att ge effektiva insatser. På grund av pandemin har arbetet under de sista månaderna år 2020 påverkats. Verksamheten bygger till stora delar på gruppkิจกรรมer som under rådande omständigheter har ställs om till mer individriktade insatser. Samtidigt framgår att färre deltagare har kunnat gå vidare till bland annat praktik och arbete.

För att stärka den sociala hållbarheten ska Huddingebor komma i egen försörjning. Försörjningsstöd är en tillfällig lösning och utgångspunkten är att individer har egna resurser.

Under år 2020 har det pågått ett arbete med att implementera de nya genomförandeplanerna för stöd till självförsörjning. Målet är att alla som varit aktuella mer än tre månader ska ha en individuell plan. Utifrån det rådande läget under pandemin har möjligheterna till besök varit begränsade och arbetet har förflyttats till digitala möten eller över telefon. Verksamheten har startat ett projekt för att personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av psykisk ohälsa ska få stöd till annan ersättning och projektet pågår med förlängning under nästa år. För att erbjuda individanpassade insatser

inom kommunala arbetsmarknadsinsatser har en vidareutveckling av verksamhetens kompetensanalysverktyg för att kartlägga arbetssökandes resurser och behov genomförts.

För att utveckla den interna samverkan avseende insatser för personer som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet har rutinen under år 2020 reviderats och implementerats i verksamheterna. Arbetet med att upprätta samverkansrutiner mellan försörjningsstödsenheten och andra verksamheter inom socialtjänstområdet har färdigställts tillsammans med övriga berörda enheter inom kommunen. Den samverkan som under år 2020 påbörjades mellan servicecenter och integrationsenheten har avstannat då servicecenter utifrån rådande pandemi inte kunnat ta emot besökare i samma utsträckning som tidigare.

Delårsrapport 2 samt kvalitetsberättelse år 2020

Av nämndens delårsrapport per 31 augusti år 2021 framgår att det finns etappmål år 2021 för andelen ungdomar (16–19 år) som ingår i det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Uppföljning sker i november varför närmare uppgift inte anges i delårsrapporten. Målvärde för år 2030 saknas med hänvisning till att en vidare analys behöver genomföras för framtagande av ett adekvat målvärde. En motsvarande redovisning i delårsrapporten finns när det gäller andelen ungdomar som tar del av insats inom ramen för KAA och som går vidare till studier eller arbete. En närmare uppföljning kommer att ske i nämndens verksamhetsberättelse för år 2021.

Av svaret som förvaltningen lämnat på ställda frågor av oss framgår gäller KAA:

"Kommunala aktivitetsansvaret arbetar med planering och uppföljning i enlighet med förvaltningens modell".

"Under 2022 kommer gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen konkretisera planeringen i en handlingsplan och utveckla arbetet med återrapportering"

Till de ställda frågorna hänvisar förvaltningen också till enheten Arbete och försörjnings kvalitetsberättelsen för år 2020 där KAA också beskrivs. Nämnden tog del av denna kvalitetsberättelse i juni år 2021. Där framgår bland annat (citatt):

"Ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret lyftes över till verksamheten Arbete- och försörjning och inordnades under Etableringsenheten under 2020."

"Processens bedöms vara i behov av förtydligande genom en processkartläggning och därmed inte i sin nuvarande form vara fullt effektiv".

"För arbete med uppdraget kommunala aktivitetsansvaret, ska en process arbetas fram 2021. Arbete kommer även fortsättningsvis integreras i enhetens ungdomsteam för att nyttja samordningsvinster. Systemstöd för administration men också kontaktarbete bedöms viktigt att prioritera under 2021–22".

”Målsättning är att bygga upp ett ungdomsteam även omfattande uppsökande verksamhet. Detta i samverkan med Samordningsförbundet HBS och insatser/kartläggningar som görs därinom. Här finns ambitionen att söka medel ur Europeiska socialfonden.”

När det gäller försörjningsstödet framgår av delårsrapport 2 att det finns en eftersläpning i den nationella statistiken. Den senaste idag gäller verksamhetsåret 2020.

Huddinge har i jämförelse med fyra av jämförelsekommuner en högre andel ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, men också en lägre andel jämfört med de tre andra kommunerna. Detta anges bero på skillnader i kommunernas socioekonomiska struktur. Kommunerna som har en högre andel ej återaktualiserade vuxna personer har en högre medelinkomst och bättre arbetsmarknadssituation.

Vidare framgår att andelen deltagare som börjat arbeta eller studera vid avslut i kommunens arbetsmarknadsinsatser är i princip oförändrad 2020 jämfört med 2019, vilket bedöms som bra med tanke på att stor del av insatserna utförts på distans. Under år 2021 har en ny organisation implementerats med utgångspunkt från evidensbaserade metoder, vilket förväntas ge positiv effekt på andelen deltagare som börjar arbeta eller som påbörjar studier vid avslutat i kommunens arbetsmarknadsinsatser. En tidig indikation tyder på att utfallet förbättrats jämfört med tidigare år. Huddinge kommun har samtidigt en lägre andel jämfört med vad som är genomsnittet i Stockholms län. Organiseringen i Huddinge av arbetsmarknadsverksamhet skiljer sig på många sätt. Till exempel när det gäller i vilken omfattning arbetsmarknadsverksamhet bedrivs i kommunal regi. Delårsrapporten år 2021 anger att detta kan förklara en del av skillnaden, samtidigt som orsakerna behöver analyseras djupare.

När det gäller invånare med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd var andelen oförändrad år 2020 jämfört med 2019. I förhållande till målvärdet år 2030, att Huddinge ska vara topp tre i länet, ligger kommunen på fjortonde plats av 26 jämförelsekommuner, vilket är en försämring jämfört med 2019 med två placeringar. En högre andel kvinnor i Huddinge har ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd jämfört med män. Av jämförelsen framgår att skillnaderna mellan kommunerna är så pass stora att en analys behöver göras. Arbetet med att bryta långvarigt ekonomiskt bistånd har hög prioritet i förvaltningen och nya arbetsmetoder har introducerats, bland annat med stöd av statliga projektmedel, vilket förväntas få en positiv effekt.

För att säkerställa att rätt bistånd utbetalas till rätt person och ändamål ska även hembesök ingå som en viktig del i handlägningsprocessen. Möjligheten till användning av denna åtgärd har också förstärkts i de rutiner som styr utredningsarbetet och mötet med en sökande. Pandemin har dock inneburit att fysiska möten i hemmiljö har pausats, men digitala hembesök har i stället utvecklats och genomförts under perioden.

Fysiska hembesök kommer att återupptas i enlighet med de vidareutvecklade rutinerna när restriktionerna till följd av pandemin lyfts. De nya införda rutinerna ska följas upp och utvärderas.

Rutiner för genomförandeplanerna reviderades under år 2020. Målet är att det ska finnas aktuella genomförandeplaner i samtliga pågående ärenden. Av planerna, som utformas i dialog med den enskilde, framgår vad som ger rätt till bistånd och den enskildes egna ansvar för att bli självförsörjande. Under 2021 har arbetet fortsatt med att implementera rutinen. Vidare har informationen som ges till sökanden i samband med nyansökan av ekonomiskt bistånd arbetats om. Under hösten 2021 kommer förvaltningen säkerställa att samtliga sökanden får del av den uppdaterade informationen.

I samband med att nyansökan av ekonomiskt bistånd digitaliserades har informationen om skyldigheter och krav i ansökningsförfarandet setts över och justerats. Under hösten ska förvaltningen också se över informationen vid långvarigt ekonomiskt bistånd, till exempel vid upprättande av genomförandeplaner och kvalitetskontroller.

Automatisering av de administrativa momenten i handlägningsprocessen för ansökan om ekonomiskt bistånd uppges kommer att stärka möjligheten att göra ändamålsenliga kontroller. Detta i syfte att säkerställa en rättssäker handläggning. Arbetet kommer fortsätta under 2021 genom att vissa delar av handläggningen automatiseras. Enligt kvalitetsberättelsen från år 2020 medför detta samtidigt en belastning för verksamheten, ibland ett dubbelarbete innan nya arbetssätt och rutiner är implementerade. Samtidigt bedöms att handlägningsprocessen har stor potential att bli effektivare när fler delar i det digitala stödet under år 2021 kommer att finnas på plats. Målsättningen är bland annat att frigöra tid för att öka det kvalitativa mötet mellan socialsekreterare och den enskilde.

Kvalitetsberättelsen pekar samtidigt på att verksamheten har en relativt hög personalomsättning, vilket har en negativ påverkan på organisationens effektivitet. Avsikten är att minska personalomsättningen i samband med att nya arbetssätt och rutiner får stöd av den robotstyrda processen. Inom försörjningsstöd uppges samtidigt att det finns en naturlig personalomsättning. Trots detta har rekryteringen och personaltillgången under året varit god. Samtidigt är det en utmaning att bibehålla kvalitet i verksamheten.

Av kvalitetsberättelsen för år 2020 framgår vidare att den genomsnittliga bidragstiden har ökat under år 2020 med nästan en månad till 21,7 månader i jämförelse med 20,8 år 2019. Samtidigt har antalet hushåll minskat något till 1 700 under året 2020 i jämförelse med 1 805 under året 2019. Skälet till det sistnämnda är att de hushåll som minskat i antal huvudsakligen representerar de som har en kort bidragstid. Detta innebär att orsaken till den genomsnittligt ökade bidragstiden hänger samman med att andelen hushåll som har ett långvarigt behov av försörjningsstöd har ökat. Av delårsrapporten år 2021 framgår att andelen kommuninnevånare som haft ett långvarigt behov av ekonomiskt bistånd legat på samma nivå (0,68%) år 2019 och 2020. Omräknat till

aktuell befolkning i kommunen skulle motsvara cirka 770 stycken. Som uppgiften är utformad gäller det enskilda individer. Det är dock mera troligt att det här handlar om antal hushåll.

Av 2020 års kvalitetsberättelse anges att KAA-processen bedöms vara i behov av förtydligande genom en processkartläggning. I sin nuvarande form bedöms den inte som effektiv. En process, som också innehåller målsättningen att bygga upp ett ungdomsteam som även ska bedriva uppsökande verksamhet, ska arbetas fram 2021.

I bilaga till kvalitetsberättelsen finns ett antal bedömda risker, bland annat att:

- Barnperspektivet inte beaktas i handläggningen av ekonomiskt bistånd
- Fattade beslut inte är i enlighet med gällande rätt
- Individer inte har planering mot självförsörjning
- Felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd
- Ökat antal hushåll inom ekonomiskt bistånd medför ökat behov av kommunala arbetsmarknadsinsatser
- Bristande systemstöd för verksamhetsuppföljning
- Träffsäkra insatser inte erbjuds på grund av otillräcklig målgruppsanalys
- Bristande dokumentation inom kommunala arbetsmarknadsinsatser

Ovanstående risker följs upp och kontrolleras inom ramen för egenkontrollerna.

2.4.2 Studieavbrott

Enligt skollagen ska hemkommunen löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt, men inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret flyttades under 2020 över till verksamheten Arbete- och försörjning. Under hösten 2020 har det bland annat resulterat i fortsatt samarbete med arbetsmarknadsenheten gällande praktikplatser för unga men också att en satsning på feriepraktik för målgruppen. Med stöd av statliga medel, har ett 50-tal ungdomar fått möjlighet till betald praktik.

Med koppling till nämndens mål "Unga etablerar sig i arbets- och samhällsliv" finns två fastställda indikatorer. Indikatorerna avser unga 16–19 år som per 11 november är folkbokförda i kommunen.

Nämndens indikatorer	Senaste utfall	Etappmål 2021	Målvärde 2030
Ungdomar 16-19 år inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret per den 11 november, (%)	7,9	7,7	Saknas *
Ungdomar 16-19 år inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret som tar del av insats och går vidare till arbete eller studier, (%)	91	93	Saknas *

I nämndens verksamhetsberättelse för år 2020 återfinns följande uppgift gällande antal elever i kommunens aktivitetsansvar åren 2019 och 2020.

Antal elever	Bokslut 2019	Bokslut 2020	nov-21
Totalt	419	469	
Kvinnor	167	181	
Män	252	288	

Vidare framgår av verksamhetsberättelsen att hälften av ungdomarna år 2019 var födda år 2000. År 2020 var hälften av eleverna födda år 2001. Det finns inte någon närmare redovisning av hur det kommunala aktivitetsansvaret har hanterats under pandemin. Dock anges att arbetet med att skapa förutsättningar för unga att etablera sig i arbets- och samhällsliv behöver utvecklas. Coronapandemin har drabbat målgruppen unga i form av ökad arbetslöshet, förändrade studieförhållanden och ökad psykisk ohälsa.

Uppgift om vilka resultat och effekter som har uppnåtts för de ungdomar som omfattats av insatser genom det kommunala aktivitetsansvaret finns inte angivna. Uppföljningen och den rapportering som sker i delårsrapport 2 är mera kvantitativ.

Av svaret som förvaltningen lämnat på av oss ställda frågor framgår att:

"Kommunala aktivitetsansvaret arbetar med planering och uppföljning i enlighet med förvaltningens modell".

"Under 2022 kommer gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen konkretisera planeringen i en handlingsplan och utveckla arbetet med återrapportering"

Till de ställda frågorna hänvisar förvaltningen till kvalitetsberättelsen år 2020 i vilken KAA också beskrivs. Nämnden tog del av denna kvalitetsberättelse i juni år 2021. Av kvalitetsberättelsen framgår bland annat:

"Ansvaret för det kommunala aktivitetsansvaret lyftes över till verksamheten Arbete- och försörjning och inordnades under Etableringsenheten under 2020."

"Processens bedöms vara i behov av förtydligande genom en processkartläggning och därmed inte i sin nuvarande form vara fullt effektiv".

"För arbete med uppdraget kommunala aktivitetsansvaret, ska en process arbetas fram 2021. Arbete kommer även fortsättningsvis integreras i enhetens ungdomsteam för att nyttja samordningsvinster. Systemstöd för administration men också kontaktarbete bedöms viktigt att prioritera under 2021–22".

"Målsättning är att bygga upp ett ungdomsteam även omfattande uppsökande verksamhet. Detta i samverkan med Samordningsförbundet HBS och insatser/kartläggningar som görs därinom. Här finns ambitionen att söka medel ur Europeiska socialfonden."

2.4.3 Attraktivitet som arbetsgivare – mätbara effekter

Arbetet som bedrivs för att vara en attraktiv arbetsgivare beskrivs i arbetsplanen och följs upp inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

I den budget som fullmäktige har fastställt för år 2021 anges under målområdet god ekonomi effektiv verksamhet – ekonomisk hållbarhet att kommunen är en attraktiv arbetsgivare. Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har i sin verksamhetsplan inte närmare beaktat eller operationaliserat detta inom sitt ansvarsområde.

I verksamhetsberättelsen för år 2020 följdes detta upp i tre aspekter: aktivt medarbetarskap, aktivt ledarskap samt goda förutsättningar. Följande uppgifter framgår av verksamhetsberättelsens tabellbilaga.

Mått – aktivt medarbetarskap	Utfall och trend
Medarbetarprofil (medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet)	Utfall 2020 – index 77,6
	Utfall 2019 – index 78
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Motivation	Utfall 2020 – index 78
	Utfall 2019 – index 78,9

Mått – aktivt ledarskap	Utfall och trend	Kön
Ledarskapsprofil (ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalitet)	Utfall 2020 – index 70	Kvinnor 2020 – index 68
	Utfall 2019 – index 68,8	Kvinnor 2019 – index 69,9
		Män 2020 – index 65
		Män 2019 – index – 68,1
Hållbart medarbetarengagemang (HME) - Ledarskap	Utfall 2020 – index 79,9	
	Utfall 2019 – index 78,5	

Mått – goda förutsättningar	Utfall och trend	Kön
Prestationsnivå (sammanvägda resultatet av medarbetarenkäten och mäter medarbetarnas förutsättningar för att prestera och må bra)	Utfall 2020 – index 69,9	Kvinnor 2020 – index 72
	Utfall 2019 – index 71,2	Kvinnor 2019 – index 71,9
		Män 2020 – index 67
		Män 2019 – index – 70,3
Hållbart medarbetarengagemang (HME - organisationens och chefers förmåga att skapa, tillvarata och upprätthålla ett stort medarbetarengagemang) - Totalt	Utfall 2020 – index 78,9	
	Utfall 2019 – index 78,9	

Mått – sjukfrånvaro	Utfall och trend	Kön
Sjukfrånvaro (total)	Utfall nov 2020 –5,6%	Kvinnor 2020 – 6,2%
	Utfall nov 2019 – 5,1%	Kvinnor 2019 – 5,4%
		Män 2020 – 4,4%
		Män 2019 – 4,7%
Korttidssjukfrånvaro (2-14 dagar)	Utfall nov2020 – 2,1%	Kvinnor 2020 – 2,4%
	Utfall nov 2019 – 1,8%	Kvinnor 2019 – 1,8%
		Män 2020 – 1,7%
		Män 2019 – 1,4%
Långtidssjukfrånvaro (över 180 dagar)	Utfall nov2020 – 1,5%	Kvinnor 2020 – 1,6%
	Utfall nov 2019 – 1,7%	Kvinnor 2019 – 1,7%
		Män 2020 – 1,2%
		Män 2019 – 1,7%

I den första delårsrapporten år 2021 framgår den totala sjukfrånvaron sjönk under 2019 för att öka något från mars 2020. Ett liknande mönster kan ses för den korta sjukfrånvaron. Den ökade sjukfrånvaron bedöms vara kopplat till covid-19.

Frånvaron är högre inom verksamheten arbete och försörjning, men sjukfrånvaron har ökat både inom arbete och försörjning och gymnasium och vuxenutbildning kopplat till covid-19. Frånvaron är högre i gruppen kvinnor jämfört med män.

Förvaltningen följer utvecklingen av sjukfrånvaro och åtgärder vidtas i enlighet med gällande rekommendationer från Folkhälsomyndigheten för att minska smittspridning i syfte att minska sjukfrånvaro. Åtgärderna skiljer sig åt mellan verksamheterna utifrån verksamheternas uppdrag och aktuella rekommendationer.

Vid nämndens sammanträde i juni 2021 redovisas resultat av genomförd medarbetarenkät. Analysen av resultatet pekar på ett antal nyckelområden där förbättringsåtgärder ska genomföras: målkvalitet, arbetsrelaterad utmattning, ledarskap och medarbetarskap.

Kommentar

Av tabellerna ovan framgår att förändringarna i utfall mellan åren sammantaget är små. När det gäller den totala sjukfrånvaron finns en viss ökning. Tydligast gäller detta gruppen kvinnor. Även när det gäller korttidsfrånvaron finns en motsvarande ökning.

På vilket sätt som utvecklingen här är kopplad till pandemin under år 2020 är inte närmare beskriven eller analyserad. Det är samtidigt positivt att det skett en minskning när det gäller långtidssjukfrånvaron.

Målet att kommunen ska vara en attraktiv arbetsgivare är inte närmare beaktat i nämndens verksamhetsplan för år 2021. I verksamhetsplanen framgår under avsnittet "nämndens tolkningar av målområden att arbetet som bedrivs för att vara en attraktiv arbetsgivare beskrivs i arbetsplanen och följs upp inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Förvaltningens svar på av oss ställd fråga.

"I arbetsplanen för gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen är Gott socialt arbetsklimat för minskad arbetsrelaterad utmattning ett verksamhetsmål. Indikatorer och aktiviteter kopplat till målet har följts upp under september månad. Vidare har en arbetsmiljörapport delgivits nämnden 8 september angående arbetsmiljöfrågor".

Delårsrapport 2 och arbetsmiljörapporten 2021

Av arbetsmiljörapporten framgår att:

- Det finns ett behov av att utveckla arbetet vid långtidsfrånvaro och säkerställa att rehabiliteringsprocessen följs, men också behovet av att analysera orsakerna till långtidsfrånvaron. Utifrån det arbetet kommer behovet av åtgärder ses över. Närmare information om när detta analysarbete ska ske framgår inte.
- Personalomsättningen bedöms generellt inte föranleda några åtgärder på förvaltningsnivå.
- Förvaltningens verksamheter har genomfört en medarbetarenkät och arbetat med resultatet och vidtagit åtgärder utifrån verksamhetens behov.

Resultatet av medarbetarenkäten pekar på att målkvalitet och arbetsrelaterad utmattning är två utvecklingsområden. Ledarskap inom gymnasie- och vuxenutbildningen respektive medarbetarskap inom arbete och försörjning är ytterligare två sådana områden. Målsättningen är att resultatet av medarbetarenkäten ska vara i nivå med övriga förvaltningar.

Ett arbete har inletts kring värdegrunden och hur denna efterlevs inom förvaltningen.

- Förvaltningen bedöms ha ett gott arbetsmiljöarbete.
- Pandemin har haft både positiva och negativa effekter på sjukfrånvaron. Förvaltningen ser ett behov av att utveckla arbetet vid långtidsfrånvaro och säkerställa att rehabiliteringsprocessen följs men också att analysera orsakerna till långtidsfrånvaron. Utifrån detta arbete ska behovet av åtgärder ses över.

- Generellt bedöms personalomsättningen inte föranleda några åtgärder på förvaltningsnivå. Förvaltningen ser samtidigt ett behov av att se över vad som anses vara god nivå på personalomsättning i verksamheterna för att sedan kunna analysera i vilket fall det finns behov av åtgärder.

Delårsrapport 2 pekar på att sjukfrånvaron under perioden mars 2020 till samma månad 2021 bedöms vara kopplad till Covid-19 där både egen sjukdom, familjemedlems sjukdom och karantänsregler har lett till ökad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron är högre inom verksamheten arbete och försörjning, men har även ökat inom gymnasiet och vuxenutbildningen.

Från december 2020 till mars 2021 har sjukfrånvaron minskat och därefter legat relativt stabilt. Från mars månad har den korta sjukfrånvaron legat på en stabil nivå samtidigt noteras en viss ökning för män. Den totala sjukfrånvaron per månad har från mars till och med juli månad legat på en konstant nivå. Generellt är frånvaron högre bland de kvinnliga medarbetarna.

Delårsrapporten innehåller inte uppgift om uppnådda effekter kopplat till målsättningen att öka kommunens attraktionskraft. I andra sammanhang har det pekats på den rådande konkurrenssituation om personal som finns mellan kommunerna då Hudinge ingår i en stor arbetsmarknadsregion.

2.5 Redovisning av intern kontroll

Av verksamhetsberättelsen för år 2020 framgår att arbetet med den internkontrollen genomförts enligt plan.

Ett antal kontroller har genomförts under 2020, antingen genom förvaltningens egna kontrollfunktioner, eller av kommungemensam kontrollfunktion.

Upphandling

- Kontroll av att inköp sker från kommunens befintliga leverantörsavtal.
- Kontroll av att direktupphandling över beloppet 50 000 kronor dokumenteras enligt kommunens riktlinjer.
- Kontroll av att avtal finns för inköp från leverantör överstigande fastställd direktupphandlingsgräns för 2020. 2.

Attestregler

- Kontroll av att anställda med attesträttigheter i kommunen inte har engagemang i företag som kommunen anlitar.
- Kontroll av attesttidpunkt för leverantörsfakturer i kommunens elektroniska fakturahanteringssystem.

Personaladministrativa rutiner

- Kontroll av att gällande riktlinjer för uppvaktning och gåvor efterlevs.
- Kontroll av att anställningsavtal upprättas enligt kommunens riktlinjer.

På uppdrag av kommunfullmäktige har en genomlysning av bostadsförturer genomförts under år 2020.

Verksamhetsplanen för 2021 anger att internkontrollplanen har sin tyngdpunkt på uppföljning av att ekonomiska rutiner, lagar och policys följs samt av att redovisningen är rättvisande och tillförlitlig. Uppföljning och utvärdering av mål som också är en del av internkontrollen görs i verksamhetsberättelsen. Planen innehåller ett antal riskreducerande åtgärder:

Mål/process	Risk	Åtgärd
Utbetalning av ekonomiskt bistånd	Risk för felaktigheter vid släppet av ekonomiskt bistånd.	Säkerställa rutin och organisation för kvalitetssäkra släppet av ekonomiskt bistånd
Ekonomisk uppföljning	Risk att enheter med ekonomisk obalans inte fångas upp i den löpande ekonomiska uppföljningen	Säkerställa rutin och system för att fånga upp enheter med ekonomisk obalans.

Följande systematiska kontroller ska genomföras:

Mål/process	Systematisk kontroll
Upphandling	Kontroll av att inköp sker från kommunens befintliga leverantörsavtal.
	Kontroll av att direktupphandling över beloppet 50 000 kronor dokumenteras enligt kommunens riktlinjer.
	Kontroll av att avtal finns för inköp från leverantör överstigande fastställd direktupphandlingsgräns för 2021.
Attestregler	Kontroll av att anställda med attesträttigheter i kommunen inte har engagemang i företag som kommunen anlitar.
	Kontroll av attesttidpunkt för leverantörsfakturor i kommunens elektroniska fakturahanteringssystem.
Personaladministrativa rutiner	Kontroll av att gällande riktlinjer för uppvaktning och gåvor efterlevs.
	Kontroll av att anställningsavtal upprättas enligt kommunens riktlinjer

Instruktionen för upprättande av delårsrapport för perioden januari – mars 2021 innehåller inte några krav på redovisning av genomförd internkontroll och utfall av denna. Det är i samband med delårsrapport per augusti som nämnden ska redovisas status och en kort uppföljningstext avseende riskreducerande åtgärder, åtgärder utifrån rekommendation från revision eller annan extern granskning, samt av hur arbetet med systematiska kontroller går.

I genomgång av handlingar och protokoll från nämndens sammanträden perioden januari – juni har det inte skett någon redovisning av pågående internkontrollarbete.

Delårsrapport 2 per 31 augusti 2021 anger följande när det gäller de fastställda riskreducerande åtgärderna:

1. ***Att rutiner och system i den ekonomiska uppföljningen inte fångar upp enheter med ekonomisk obalans.***

Status för denna åtgärd anges bli klar under året.

Av kommentaren till denna åtgärd anges att rutinen är att det ekonomiska utfallet månatligen gås igenom och obalans meddelas verksamhetschef, förvaltningsdirektör samt chef för den aktuella enheten. Vid behov tas en åtgärdsplan fram. Enhet avser den organisatoriska nivån närmast under verksamhetsnivå, det vill säga rektor för gymnasieskola eller vuxenutbildning samt enhetschefer inom arbete och försörjning.

2. Risk för felaktigheter vid släppet av ekonomiskt bistånd

Status för denna kontrollåtgärd bedöms bli klart genomförd under året.

Det framgår att delprocessen "släppet" har analyserats. Analysen visar att det handlar om ett dagligt godkännande på ekonomifunktionen av en utbetalningsfil av försörjningsstöd. Kvalitetsproblemet har här legat i att filen först måste godkännas ("släppas") för att den måste nå banken. Det har även förekommit tekniska problem som kan innebära risker. En risk har bestått i att pengar inte betalas ut till den enskilde. Gjord analys har även visat att godkännandet av utbetalningen har varit en ren administrativ åtgärd som skett genom en knapptryckning. Besluten om försörjningsstöd är redan fattade och i detta skede sker ingen kontroll. I samråd med banken har rutinen därför automatiserats och det dagliga godkännandet tagits bort. Filen går nu direkt till banken för utbetalning. Risker att felaktigt försörjningsstöd beslutas hanteras numera tidigare i processen.

Ur en strikt revisionell synpunkt behöver den nya utbetalningsrutinen bli föremål för uppmärksamhet vad gäller vilka kontroller som är inbyggda i utbetalningsprocessen.

När det gäller de övriga systematiska kontrollerna redovisas status över vilka kontroller som har genomförts. Majoriteten av dessa kontroller genomförs i juni och oktober månad.

När det gäller **upphandling** visade genomförda kontroller att en direktupphandling gällande färdiglagad mat har skett över 50 000 kronor.

När det gäller **följsamhet till fastställda attestregler** har kontroll skett av att anställda med attesträtt inte har engagemang i företag som kommunen anlitar. Kontrollen visade att tre anställda hade bisysslor i företag som skulle kunnat vara anlitate av kommunen. Vidare utredning konstaterade att det inte fanns någon risk för jäv.

När det gäller kontrollen av följsamhet till gällande **riktlinjer för uppvaktning och gåvor** visade denna god följsamhet.

Kontrollen av **att anställningsavtal upprättas enligt kommunens riktlinjer** visade på avvikelser. Det påvisades brister i hur vissa anställningsavtal upprättas inom skolverksamheten. Detta har inneburit att ett antal anställningar har konverterats till tillsvidareanställningar, trots att detta inte var avsikten med anställningen. Vidare har ej behöriga lärare anställts i strid mot skollagen genom att de ha erbjudits visstidsanställning. Förvaltningen bedömer samtidigt att formuleringen av kontrollen är olycklig då lagstiftning reglerar anställningsavtalet, inte kommunala riktlinjer.

2.6 Redovisning av jämförelser

När det gäller JAF-arbetet framgår av nämndens verksamhetsberättelse för år 2020 följande:

Inför arbetet med gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsplan 2021 har nämndens resultat jämförts och analyserats i förhållande till jämförelsekommunerna och riket. Utifrån jämförelsetalen ligger nämndens största utmaningar inom kvalitetsaspekterna för yrkesprogrammen inom den kommunala gymnasieskolan. Planerade åtgärder för att förbättra resultaten redovisas i gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningens arbetsplan för 2021.

Delårsrapporten per mars månad innehåller under avsnittet effektivitetsanalys en redovisning av kostnads- och resultatnyckeltal där jämförelser görs med Haninge, Järfälla, Stockholm, Nacka, Sollentuna och Österåker kommun. För Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ska dessutom effektivitetsjämförelser göras med Sigtuna, Upplands-Bro och Älmhults kommun. Redovisningen bygger på uppgifter och statistik från år 2019. Av delårsrapporten framgår att:

- Huddinge har en medelhög kostnad och medelandel elever som har uppnått en gymnasieexamen i jämförelse med de andra kommunerna. En analys visar att det finns ett samband mellan höga kostnader och antal elever inom introduktionsprogram och inom yrkesprogram. De kommuner med en högre kostnad totalt för gymnasieutbildning har också en större andel elever inom introduktionsprogram och yrkesprogram.
- Det finns ett starkt samband mellan hög andel elever som upplever sig trygga i skolan och andel elever som har uppnått en gymnasieexamen. Huddinge kommun har en medelhög andel av eleverna som upplever sig trygga och en medelhög andel elever som har uppnått en gymnasieexamen jämfört med de andra kommunerna.
- Huddinge kommun har en medelhög andel av kostnaden som går till annat än till utbetalning av ekonomiskt bistånd, det vill säga administrativa och personella kostnader samt medelandel när det gäller återaktualiserade vuxna inom försörjningsstöd i jämförelsen.

3 Sammanfattande kommentar och slutsats

Sammantaget visar den genomförda förstudien att det genomförts åtgärder för att styra upp verksamheten. Framför allt gäller det formerna och systematiken för styrning, uppföljning och kontroll av såväl ekonomi som verksamhet. Inom detta område bedömer vi att någon fördjupad granskning inte bör prioriteras för 2022. Samtidigt finns det ett antal svagheter som är identifierade inom förvaltningsorganisation och där det enligt uppgift under 2021 ska genomföras särskilda åtgärder.

Vi föreslår att revisor Klas Hamrin i sina möten och fortsatta dialog med nämnden följer upp följande:

- **Det kommunala aktivitetsansvaret**
Det saknas idag ett sammanhållet ramverk för verksamheten. En handlingsplan ska enligt uppgift under år 2021 arbetas fram. Då verksamheten berör andra funktioner och verksamheter, både inom kommunen och med andra myndigheter och organisationer, är det av vikt att förslaget till handlingsplan också blir föremål för behandling och ställningstagande samt uppföljning på politisk nivå.
- **Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd**
Uppföljningen och rapporteringen som idag lämnas till nämnden kan utvecklas när det gäller det ekonomiska biståndet. Förvaltningen pekar själv i kvalitetsberättelsen för år 2020 på risken och effekten av det bristande systemstödet för verksamhetsuppföljningen.

En arbetsgrupp har tillsatts och genomför ett arbete som var färdigt i slutet av år 2020. Ett systembyte är beställt till år 2022. Oaktat detta bedömer vi samtidigt att rapporteringen till nämnd behöver utvecklas. Vi anser att rapporteringen idag är ensidig då den i huvudsak fokuserar på kvantitativa aspekter som antal biståndstagare och utbetalat bistånd. Vi kan inte se några avtryck när det gäller rapporteringen till nämnd av förekomsten av aktuella genomförandeplaner i enskilda ärenden, inte heller effekterna av dessa. Uppföljningen i kvalitetsberättelsen behöver också utvecklas när det gäller gjord riskbedömning att verksamheten inte erbjuder träffsäkra insatser då målgruppsanalysen bedöms som otillräcklig. De uppgifter och statistik som redovisas i delårsrapporten, och bilagan verksamhetsstatistik, är på en mycket aggregerad nivå. Vi

efterlyser en målgruppsanalys. Delårsrapporten pekar på att kommunens kostnader för ekonomiskt bistånd har minskat. Av kvalitetsberättelsen för år 2020 framgår att den genomsnittliga bidragstiden under år 2020 ökat jämfört med 2019, detta samtidigt som antalet hushåll minskade. Då åtgärder för att motverka långvarigt bidragsberoende är prioriterat behöver det här finnas en mera utvecklad analys och uppföljning som också belyser vilka effekter som uppnås.

- **Attraktiv arbetsgivare**

Vi efterlyser åtgärder och uppdrag från nämnden i syfte att öka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Närmaste handlar det då om specifika åtgärder som genomförs utöver de som genomförs inom det egna verksamhetsområdet. Förvaltningens svar på vår ställda fråga är att detta fullmäktiges mål hanteras inom ramen för det ordinarie arbetsmiljöarbetet. Förvaltningen pekar på att attraktionskraften inom enheten arbete och försörjning bedöms komma öka genom robotiseringen av handlägningsprocessen av ekonomiskt bistånd. I den systematiska kontrollen av att anställningsavtal upprättas enligt kommunens riktlinjer har det framkommit att icke behöriga lärare har anställts, i strid med skollagen, genom att de erbjudits tillsvidareanställning.

- **Förebyggande insatser och arbete**

I det förebyggande arbetet pekas på att en fungerande skolgång är en central framgångsfaktor. Samtidigt handlar det här om en kedja av insatser, och effekter av dessa, inom skolformerna innan gymnasiet. Här behöver såväl uppföljningen som samverkansarbetet mellan skolformerna bättre belysas för att tidigt fånga upp elever som har behov av stödinsatser. Inrättandet av ett utvidgat ungdomsteam är en annan åtgärd för att tidigare fånga upp ungdomar med avbrott i sina studier.

Vi kan inte heller i detta sammanhang undgå att lyfta betydelsen av hur handläggningen av ekonomiskt bistånd är utformad och hur den genomförs. Det är i sig positivt att handläggningen har en nära koppling till insatser som för den enskilde innebär att denne kommer närmare den reguljära arbetsmarknaden. Av erfarenhet vet vi att de handläggarna som idag möter och bedömer ansökningar från enskilda och hushåll gällande ekonomisk hjälp är att likna med "första linjens socialarbetare". Robotiseringen av vissa moment i handlägningsprocessen innebär att tid frigörs för möten med enskilda. I något av de dokument som vi tagit del noterar vi uppdraget från nämnden om att mera systematiskt också genomföra hembesök vilket genom robotisering möjliggörs. Vi menar att en mera offensiv handlägningsprocess på ett tidigare stadium kan

identifiera enskilda som också har andra behov och motivera till stödinsatser.

- **Minskad klimatpåverkan**

När det gäller detta fullmäktigemål noterar vi att nämnden har som mål att verksamheten ska ha en låg klimatpåverkan. Vi förstår att andemeningen är att verksamheten ska genomföras på så sätt att minska den negativ klimatpåverkan. Men nämndens angivna målsättning, och uppdraget till förvaltningen, kan också tolkas som att även verksamhetens proaktiva åtgärder i detta sammanhang också ska ha en låg effekt.

4 Bilaga – Svar på ställda frågor

Bilaga 1 – Svar från förvaltningen

Svar på frågor från kommunrevisor Klas Hamrin

Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen mottog den 6 september 2021 frågor om mål och styrning från Huddinges revisorer (se bilaga 1) som besvaras nedan.

1. Utvecklingsåtaganden 2020

I verksamhetsplan 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden finns inga utvecklingsåtaganden, men däremot prioriterade utvecklingsområden: service och bemötande, tillgänglighet, entreprenörskap samt samordning och samverkan inom nämndens ansvarsområde. Då de prioriterade utvecklingsområdena inte var avsedda att klarmarkeras, utan långsiktiga strategier för att nå nämndens mål finns ingen bedömning av måluppfyllelse eller status av utvecklingsområdena i verksamhetsberättelsen 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden, däremot en uppföljning (se sida 10–11, bilaga 2).

I verksamhetsplan 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden finns tre nämndmål (se sida 6–7, bilaga 3):

- Elever når högt ställda kunskapskrav
- Förtroendet för de pedagogiska verksamheterna är högt
- Huddingebor är i egen försörjning

De tre nämndmålen har följts upp och bedömts i verksamhetsberättelse 2020 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. Samtliga bedömdes som god måluppfyllelse (se sida 6–9, bilaga 2).

2. Uppdrag 2021

Uppdragen är beslutade i verksamhetsplan 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och följs upp i delårsrapport per 31 augusti (se rubriken *Nämndens mål* i bilaga 4) och i kommande verksamhetsberättelse för 2021.

3. Statistikuppgifter om jobb

Tillskapande av jobb och arbetsplatskvot omfattas inte av nämndens ansvarsområde, se *Reglemente för gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen* (HKF 6100). Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen hänvisar till andra insatser för statistikuppgifter.

4. 3b) Attraktiv arbetsgivare

I arbetsplanen för gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen är *Gott socialt arbetskli-*

mat för minskad arbetsrelaterad utmattning ett verksamhetsmål. Indikatorer och aktiviteter kopplat till målet har följts upp under september månad. Vidare har en arbetsmiljörapport delgivits nämnden 8 september angående arbetsmiljöfrågor (se bilaga 5).

5. Intern kontroll

Arbetet med intern kontroll sker inom ramen *Reglemente för intern kontroll* (HKF 9410). Plan för intern kontroll är beslutade i verksamhetsplan 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och följs upp i delårsrapport per 31 augusti (se rubriken *Plan för intern kontroll*, bilaga 4) och i kommande verksamhetsberättelse för 2021.

6. Uppdrag 2021

Se punkt 2).

7. Kommunalt aktivitetsansvar (KAA)

Kommunala aktivitetsansvaret arbetar med planering och uppföljning i enlighet med förvaltningens modell.

I verksamhetsplan 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden finns två beslutade indikatorer som rör området kommunalt aktivitetsansvar. Indikatorerna följs upp i kommande verksamhetsberättelse för 2021.

I Kvalitetsberättelse 2020 för arbete och försörjning som nämnden tog del av i juni 2021 beskrivs det kommunala aktivitetsansvaret (se rubriken *Processen kommunala aktivitetsansvaret*, bilaga 6).

Under 2022 kommer gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen konkretisera planeringen i en handlingsplan och utveckla arbetet med åiterrapportering.

8. Försörjningsstöd

I verksamhetsplanen 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden framgår att "[f]ör att stärka den sociala hållbarheten ska Huddingebor komma i egen försörjning. Försörjningsstöd är en tillfällig lösning och utgångspunkten är att individer har egna resurser. För att skapa förutsättningar för egen försörjning och minska Huddingebers behov av försörjningsstöd ska nämndens verksamheter samverka med arbetsförmedlingen, näringslivet och föreningslivet. Matchning ska i första hand ske mot den reguljära arbetsmarknaden och därefter mot statliga och kommunala arbetsmarknadsinsatser."

Flera aktiviteter pågår, varav några redovisas under i delårsredovisning per 31 augusti 2021 (se rubriken *Nämndens mål*, bilaga 4).

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har beslutat om indikatorer för uppföljning av målet *Huddingebor i egen försörjning* i verksamhetsplan 2021 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. Indikatorerna följs upp i delårsrapport per 31 augusti (se rubriken *Nämndens mål*, bilaga 4) och i kommande verksamhetsberättelse för 2021.

I Kvalitetsberättelse 2020 för arbete och försörjning som nämnden tog del av i juni 2021 beskrivs arbetet inom ekonomiskt bistånd däribland arbetet för att den enskilde ska bli självförsörjande (se avsnittet *Processen inom ekonomiskt bistånd*, bilaga 6).

9. Lex-Sarah anmälningar

Verksamheten har arbetat aktivt med att se över handläggningsprocessen inom ekonomiskt bistånd för att se över och åtgärda eventuella risker. Utöver detta har ett särskilt fokus varit kring rollfördelning vid överklagan och att arbeta fram en ny frånvarorutin.

I Kvalitetsberättelse 2020 för arbete och försörjning ingår ett avsnitt med en sammanfattande information om avvikelser och lex Sarah där till exempel genomförda åtgärder beskrivs (se rubriken *Avvikelsearbetet*, bilaga 6).

Bilaga 2 – Svar från nämndens ordförande och förvaltningschef

Svar på frågor från kommunrevisor Klas Hamrin via Anders Hagberg och Lars Högberg

Gymnasie- och arbetsmarknadsdirektören mottog den 1 oktober 2021 revisorsfrågor riktade till ordförande i Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden i Huddinge kommun samt förvaltningschef vid Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen (se bilaga 1). Frågorna besvaras ur ett nämnds- respektive förvaltningsperspektiv, se nedan.

1. Inom vilket eller vilka områden bedömer du att risken är stor att de mål som beslutas av kommunfullmäktige inte kommer att nås?

Nämnd: Det är risk att målen för kunskapsresultat inom gymnasieskolornas yrkesprogram och vuxenutbildningen inte når etappmålen 2021.

Förvaltning: Flertalet indikatorer som visar på måluppfyllnad redovisas inte förrän senare under året, och det är för tidigt att analysera potentiell måluppfyllnad. Preliminära siffror visar dock att det finns en stor risk att etappmålet 2021 inte uppnås rörande kunskapsresultat inom yrkesprogrammen och vuxenutbildningen, se bilaga 2. Det bör noteras att pandemin har haft en direkt påverkan på utfallet för indikatorerna, ibland positivt och ibland negativt. Till exempel kommer utfallet för kunskapsrelaterade mål inom social hållbarhet och skolmatsrelaterade mål inom ekologisk hållbarhet ha påverkats kraftigt av att gymnasieskolorna hade stängt för närundervisning och även skollunch under stora delar av vårterminen.

2. Hur bedömer du det ekonomiska utfallet för år 2021 och inom vilka områden/verksamhetsgrenar finns det risk för budgetöverskridande?

Nämnd: Det ekonomiska utfallet är bättre än väntat, med tanke på att den tidigare prognosen om årsutfall sämre än budget nu ersatts med en prognos i nivå med budget. Det finns en risk för budgetöverskridande inom gymnasieverksamheten. Nämnden har beställt två utredningar och fattat beslut om åtgärdsplaner för att stärka ekonomin inom gymnasieverksamheten i början av året (se bilagor 3 och 4).

Förvaltning: Det ekonomiska utfallet är godtagbart, med ett prognostiserat utfall i nivå med budget. Det finns dock en risk för budgetöverskridande inom gymnasieverksamheten. Förvaltningen har genomfört utredningar, tagit fram underlag för åtgärdsplaner och genomfört av nämnden beslutade åtgärder för att stärka ekonomin inom gymnasieverksamheten, se bilagor 2, 3 och 4.

3. Inom vilket eller vilka områden bedömer du att de största riskerna finns för att fel, brister eller andra typer av verksamhetsmässiga problem uppstår?

Nämnd: Utbetalning av försörjningsstöd, trygghetsfrågor inom skolverksamheten, ekonomi i obalans

Förvaltning: Personuppgiftshantering och dataskydd, kriminalitet som skapar otrygghet i och runt gymnasieskolorna, bristfälliga IT-system, mänskliga faktorn vid myndighetsutövning.

4. Vilken bedömning gör du av nämndens interna kontroll?

Nämnd: Bedömningen är att den interna kontrollen sker enligt plan och avrapporteras enligt förväntan. Den mest väsentliga avvikelser som har identifierats hittills är att fel anställningsform använts vid ett mindre antal anställningar till gymnasieverksamheten. Nämnden använder inte Stratsys, det är ett verktyg för tjänstemän.

Förvaltning: Bedömningen är att den interna kontrollen sker enligt plan. Alla fastställda kontroller genomförs under verksamhetsområdet. Nämnden har fått avrapportering i samband med rapport för delår 2, se bilaga 2. Inför nästa år planeras aktiviteter för att minska sannolikheten för inträffade risker inom de områden som nämns i svaret på föregående fråga.

Den mest väsentliga avvikelser som har identifierats hittills är att fel anställningsform använts vid ett mindre antal anställningar till gymnasieverksamheten.

Förvaltningen använder Stratsys för planering och uppföljning av den interna kontrollen. Stratsys är ett internt verktyg som används för planering, uppföljning och avrapportering inom ett flertal områden, till exempel kvalitetsledning, arbetsmiljö, ekonomistyrning osv. Nämnden tar del av de rapporter som genereras.